

Ба Шурои диссертатсионии
6D.KOA-079-и назди Института
фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи
ба номи А. Баҳоваддинови АМИТ

ТАҚРИЗИ

муқарризи расмӣ ба диссертатсияи Расулзод Лоиқ Холиқ дар мавзуи “Ҳукумати электронӣ ва дурнамои рушди он дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 23.00.02 - Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ

1. Мутобиқати мавзӯ ва мухтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Диссертатсияи Расулзод Лоиқ Холиқ дар мавзуи “Ҳукумати электронӣ ва дурнамои рушди он дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон» пурра ба талаботи шиносномаи таҳассус: 23.00.02 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ мувофиқат мекунад.

2. Мубрами мавзуи (предмет) таҳқиқот. Воқеан, бо назардошти раванди ташаккули ҷомеаи иттилоотӣ имрӯз дар Ҷумҳурии Тоҷикистон татбиқи ҳукумати электронӣ ба сифати шакли инноватсионии идора ва афзалиятноки хизматрасониҳои давлатӣ қабул гардидааст. Ба он хотир, ки асри XXI ҳамчун асри технологияи иттилоотӣю коммуникатсионӣ (ТИК) ба ҳисоб рафта, таъсири он ба тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷамъиятӣ нақши муассир гузошта истодааст. Аз ҷумла, дар низомии идоракунии давлат истифодаи имкониятҳои ТИК низ ногузир мебошад. Чунки татбиқи васеи ТИК дар раванди идораи давлат таъминкунандаи рушди ҳукумати электронӣ маҳсуб меёбад. Ҳадафи асосии «ҳукумати электронӣ» низ дар он аст, ки низомии идоракунии давлат ба манфиати зиндагии бонизомии шаҳрвандон, ташкилотҳо ва корхонаҳо равона гардида, ба онҳо имкони бештари иштирок дар таҳияи сиёсати давлатӣ, инчунин сода кардани расмиёти ҳамкориҳои байни шаҳрвандон ва ҳукуматро фароҳам меорад.

Дар робита бо ин гуфтаҳо, татбиқи амалии ҳукумати электронӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун марҳилаи муҳимми дигаргунсозии сиёсати давлатӣ дар баҳши идоракунии ба ҳисоб рафта, роҳро ба модели бештар шаффоф, ошкоро ва ҳисоботдиҳандаи идоракунии боз менамояд. Он имконият медиҳад, ки ҳамкориҳои мунтазами байни мақомоти давлатӣ ва аҳоли таъмин гардад, механизмҳои идоракунии рақамӣ ҷиҳати коҳиш додани хароҷоти бюрократӣ, маҳдуд сохтани коррупсия ва ғайра коркард карда шаванд. Аз ин дидгоҳ, тадқиқоти мазкур, ки ба омӯзиши вазъи кунунӣ, мушкилоти мушаххас ва дурнамои рушди минбаъдаи ҳукумати электронӣ дар шароити Тоҷикистон нигаронида шуда, барои муайян кардани робитаи ҳукумати электронӣ бо арзишҳои миллӣ ва мушаххасан таъйин кардани ҷаҳорҷӯбаи ҳуқуқи зарурӣ, ки

ба таъсис ва тавсеаи он имкон медиҳад, мубрамии мавзуи мазкурро инъикос медорад.

Саривактӣ ва рӯзмарра будани таҳқиқи мавзуёро инчунин, дурнамои стратегии Ҷумҳурии Тоҷикистон низ тасдиқ мекунад, ки татбиқи пурраи ҳукумати электронӣ ҳамчун яке аз самтҳои асосии ин сиёсат пешбинӣ шудааст. Сарфи назар аз аҳаммияти стратегии худ, мавзуи ҳукумати электронӣ дар шароити ҷомеаи илмӣ Тоҷикистон мавзуи камтаҳқиқ боқӣ мондааст. Аз ин рӯ, тадқиқоти мазкур аз тариқи омӯзиш ва таҳлили амиқи илмӣ ба таҳияи заминаҳои асосии табдили муассири идоракунии рақамӣ, ки ба нойил шудан ба ҳадафҳои сиёсати миллӣ ва эҷоди экосистемаи устувори ҳукумати электронӣ мусоидат мекунад, нақши ҳудро мегузорад.

3. Дарачаи наwgонии натиҷаҳо дар диссертатсия ва нуқтаҳои илмие, ки ба ҳимоя пешниҳод мешаванд. Навгонии илмӣ диссертатсияи тақризшавандаро натиҷаҳое, ки дар раванди таҳқиқ ба даст омадаанд, ифода медоранд. Аз ҷумла:

- мафҳум ва моҳияти ҳукумати электронӣ ҳамчун шакли инноватсионии идоранамоӣ мавриди таҳлил ва баррасӣ қарор гирифта, хусусиятҳои таърихӣ зоҳиршавии он дар замони муосир нишон дода шудаанд;

- ҳукумати электронӣ ҳамчун зинаи нави идоракунии давлатӣ бо назардошти имкониятҳои нави ҳамкориҳои байни давлат ва шаҳрвандон дар низоми идораи давлатӣ мавриди баррасии илмӣ қарор гирифта, аҳаммияти он дар рушди устувори ҷомеа асоснок карда шудааст;

- заминаҳои меъёрии ҳуқуқии татбиқи ҳукумати электронӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар заминаи низоми қонунгузорӣ, барнома, концепсия ва стратегияҳо мавриди омӯзишу таҳлил қарор гирифта, зарурати қабули онҳо ҳамаҷониба асоснок гардонида шудааст;

- хусусиятҳои асосии ҳукумати электронӣ дар қиёс ба низоми сиёсӣ иқтисодии кишварҳои мухталифи ҷомеаи муосир муқоиса гардида, татбиқи он вобаста ба шакли зуҳури режими сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон нишон дода шудааст;

- иқдомҳо ва ташаббусҳои пешгирифтаи Пешвои миллат дар самти татбиқи ҳукумати электронӣ муҳим ва саривактӣ арзёбӣ карда шуда, нақши сиёсати давлатӣ дар таъмини гузариш ба ҳукумати электронӣ ва нишон додани сатҳи мушкilot ва дурнамои рушди он дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди баррасӣ қарор дода шуданд.

Нуқтаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда дар 8 банд ба таври возеҳ ва дақиқ мушаххас гаштаанд. Натиҷа ва хулосаҳое, ки аз тарафи диссертант пешниҳод карда шудаанд асоси илмӣ дошта, маҳсули тадқиқоти муаллиф мебошанд, ки онҳо тасаввур ва дарки моро нисбат ба фаҳмиши назария, методология ва ҷанбаҳои амалии мавзӯ фарох мегардонанд. Инчунин, месазад зикр дошт, ки ҳар як банди дар бахши нуқтаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда аз лиҳози мазмун, андешаҳои бо

далелҳои илмӣ тасдиқшуда инъикоскунандаи зербобҳои диссертатсия мебошанд.

4. Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаю тавсияҳои дар диссертатсия ифодаёфта. Дар асл эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсиониро дақиқӣ ва саҳеҳии маълумот, кифоя будани ҳаҷми мавод, коркарди натиҷаҳои таҳқиқот ва ҳаҷми интишороти муаллиф, гузаронидани таҳқиқи эътимодноки рисолаи диссертатсионӣ тасдиқ менамояд.

Хулосаҳое, ки диссертант дар раванди таҳқиқоти диссертатсионӣ баровардааст, метавонанд минбаъд барои таҳқиқи муфассали масъалаи ташаккули ҳукумати электронӣ, махсусан, дар коркарди иловагии барнома, стратегия ва концепсияи ташаккули ҳукумати электронӣ, истифода ва татбиқи самараноки дастоварҳои ТИК дар муносибатҳои ҷамъиятӣ, ҳамкориҳои мустақими байни давлат ва ҷомеа, роҳандозӣ кардани низоми электронии интиқол ва қабули ҳуҷҷатҳо, дар коркард ва таҳияи санадҳои меъриҳои ҳуқуқии марбут ба самти сиёсати давлатии иттилоотӣ, баланд бардоштани малакаи истифодаи воситаҳои ТИК аз ҷониби аҳоли ва ғайра мавриди истифода қарор дода шаванд.

Ҳамзамон, тавсияву хулосаҳои диссертант метавонанд барои ташаккул ва тақмили фарҳанги истифодаи ТИК дар раванди интиқол ва қабули иттилот, ҳуҷҷатҳои байни ҳукумат ва шахрвандон, дар омода намудани кадрҳои баланддиртисоси соҳавӣ, рушди низоми иттилоотии ҷомеа, зина ба зина баланд бардоштани сатҳи дониши техникаи хизматчиёни давлатӣ нақши муассир бозанд.

5. Ҳаҷм ва сохтори диссертатсия. Диссертатсия аз муқаддима, ду боб, 6 зербоб хулоса ва рӯйхати адабиёт иборат буда, 176 саҳифаро дар бар мегирад.

Дар муқаддимаи диссертатсия мубрами мавзӯи таҳқиқотӣ асоснок гардида, дараҷаи омӯзиши мавзӯи коркард карда шудааст. Инчунин, мақсад ва вазифаҳо, объект ва предмети таҳқиқот муайян карда шуда, асосҳои назариявӣ-методологӣ таҳқиқот, нағзҳои илмӣ ва нуқтаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшуда, аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот, дараҷаи татбиқи таҳқиқот дар амалия нишон дода шудаанд.

Боби якуми диссертатсия “**Асосҳои назариявӣ-методологӣ таҳқиқи масоили ташаккули ҳукумати электронӣ**” ном дошта, аз се зербоб иборат аст. Масъалаҳои меҳварӣ ва ё баррасишавандаи боби маъмурро мавзӯҳои назария, мафҳум ва моҳияти ҳукумати электронӣ, ҳукумати электронӣ ҳамчун зинаи нави идоракунии давлатӣ ва нақши технологияи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ дар ташаккули ҳукумати электронӣ ташкил медиҳанд. Бахусус, дар зербоби якум диссертант қайд мекунад, ки ҳукумати электронӣ дар низоми идоракунии ҷомеаи муосир яке аз падидаҳои муҳим арзёбӣ мешавад. Ҳадаф аз ташкили он таъмини шаффофият дар низоми коргузориҳои ғайридавлатӣ ва ғайридавлатӣ, дастрасии хизматрасониҳои давлатӣ ба аҳоли, беҳтар намудани сифати

хизматрасониҳо, таҳкими эътимоди шаҳрвандон ба мақомоти давлатӣ ва ғайра ба ҳисоб меравад. Шартӣ ҳатмӣ гузариш ба ҳукумати электронӣ ташаккули ҷомеаи иттилоотӣ мебошад. (С.21)

Дар робита бо ин, ҳукумати электронӣ танҳо як навсозии техникӣ нест, балки таҷдиди муносибатҳои иттилоотӣ ва идоракунӣ байни мақомоти давлатӣ ва шаҳрвандон, механизми гузариш аз ҷомеаи саноатӣ ба иттилоотӣ мебошад. Ҳукумати электронӣ, инчунин ба таҳкими алоқаи дуҷонибаи байни давлат ва шаҳрвандон мусоидат мекунад. Зеро, баробари ҷорӣ намудани технологияҳои интернетӣ, шаҳрвандон на танҳо маълумот ва хизматрасониҳоро дастрас мекунад, балки метавонанд дар муҳокима ва қабули қарорҳо ғайриҷорӣ ширкат варзанд, пешниҳодҳо ворид кунанд ва фикри худро баён намоянд. Ин имкониятҳои нав барои демократикунонии идоракунӣ ва баланд бардоштани ғайриҷорӣ шаҳрвандон шароит фароҳам меорад.

Бартариятҳои асосии ҳукумати электронӣ дар соддагардонии расмиёти бюрократӣ, коҳиши вақти коркарди ҳуҷжатҳо, баланд бардоштани саҳеҳии баҳисобгирии андоз, афзоиши даромади буҷет, паст кардани сатҳи коррупсия ва таҳкими эътимоди шаҳрвандон дар ниҳодҳои гуногуни давлатӣ бозтобӣ меёбанд. Аз ин таъкидҳо бармеояд, ки ҳукумати электронӣ гузариш аз идоранамоии бюрократӣ ва қоидаҳои ҳатмӣ ба «идоранамоии муътадили шабакавӣ» мебошад, ки бо алоқаи уфуқӣ байни сохторҳои давлатӣ ва ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ, ғайримутлаққунонии маркази қабули қарор ва механизми коркарди якҷояи мавқеаҳои мухталиф асос ёфтааст. (С.44-46)

Махсусан, диссертант дар мавриди нақши технологияи иттилоотӣ коммуникатсионӣ дар ташаккули ҳукумати электронӣ барҳақ зикр меорад, ки ТИК на танҳо самаранокии ғайриҷорӣ давлатро баланд мебардорад, балки ба таҳкими боварии шаҳрвандон ба ҳукумат мусоидат мекунад. Бинобар ин, омӯзиши нақши ТИК дар ташаккули ҳукумати электронӣ барои дарки аҳаммияти он дар идоракунӣ муосир ва рушди ҷомеаи шаҳрвандӣ зарур аст. ТИК ба инсон имкониятҳои нави дастрасӣ ба донишҳои иттилоотиро созгор мекунад. Имконият фароҳам меорад, ки инсонҳо бо истифода аз воситаҳои техникӣ ва технологияи муосир иттилоотӣ коммуникатсионӣ шахсияти худро ташаккул диҳанд, мақоми худро дар ҷомеа муайян намоянд. Дар ин замина, зарурати омодагии инсон ба зиндагӣ дар шароити нави ҳаёт, яъне дар муҳити автоматизудай иттилоотӣ ба миён меояд. (С.70-71)

Дар боби дуюми диссертатсия **“Ҳусусиятҳои ташаккул, мушкилот ва дурнамои рушди ҳукумати электронӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон”** диссертант таваҷҷуҳи хосса ба таҳқиқи масъалаҳои калидӣ, аз ҷумла заминаҳои меъёрии ҳуқуқӣ татбиқи ҳукумати электронӣ дар шароити муосир ҷомеаи Тоҷикистон, махсусиятҳои ташаккул ва инкишофи

ҳукумати электронӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон, мушкилот ва дурнамои рушди ҳукумати электронӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон додааст.

Тавсияву пешниҳодҳои диссертант, ки дар зербоби 2.2.-и боби мазкур дар бобати махсусиятҳои ташаккул ва инкишофи ҳукумати электронӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон мушаххас нишон дода шудаанд, арзиши илмӣ ва амалӣ доранд. Ба мисли: ба қабул ва интиқол додани иттилоъ дар байни институтҳои гуногуни ҷомеаи шаҳрвандӣ ва шахсони алоҳида шароит созгор менамояд ва бо ин васила пеши роҳи амалҳои коррупсионӣ, бюрократизмро то ҳадде мегирад; доир ба дастрасӣ ба маълумоти оморӣ, аз ҷумла фоизи неруи зехнӣ ва ҳифзи сармояи инсонӣ ба масъулин мусоидат мекунад; барои пайдо кардани ҷойҳои кори доимӣ, мавсимӣ, соатбаъӣ ва ғайра ва таъмини бекорон ба ҷойи кор мусоидат карда, сатҳи бекориро дар кишвар паст мекунад; дар доираи муҳити хона барои бо корҳои сабук ва мувофиқ таъмин кардани нафақахӯрон, маъҷубон, занони дар тарбияи фарзанди хурдсол буда, барои иловатан ба даст овардани манбаи даромад кумак мерасонад ва ғайра. (С.130)

Ҳамзамон, омилҳое, ки ба сифати монеа ҷиҳати татбиқи ҳукумати электронӣ ва дурнамои рушди он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби диссертант дар панҷ банд мушаххас карда шудаанд низ воқеияти худро доранд:

- ба таври зарурӣ омода набудани ҷисади зиёди аҳоли, хусусан аҳолии минтақаҳои қуҳистони кишвар ба истифодаи ТИК (фарҳанги нокифояи иттилоотӣ-иртиботӣ вобаста ба талаботи ҷомеаи техногенӣ);
- маҳдуд будани бозори рақобатпазири ширкатҳои дастраскунандаи Интернет дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- сензураи шабакаҳои алоҳидаи интернетӣ;
- дастгирии ҳамаҷониба пайдо накардани амалишавии ҷузъиёти ҳукумати электронӣ дар сатҳи мақомоти идораҳои кишвар;
- ба таври воқеӣ дарк нагардидани мазмун ва моҳияти падидаи мазкур дар миёни ҷомеаи шаҳрвандӣ ва ғайра. (С.135-136)

6. Тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот. Ба андешаи диссертант вобаста ба талаботи ҷомеаи иттилоотӣ аввалан, таҳия ва қабули қонуни замонавӣ «Дар бораи ҳукумати электронӣ» дар таҳрири нав зарур аст. Ин қонун бояд асоси ҳуқуқӣ барои тамоми ҷанбаҳои ҳукумати электронӣ бошад, аз ҷумла таърифи равшан, принципҳои фаъолияти он, ҳуқуқи уҳдадорҳои шаҳрвандон ва механизмҳои ҳамкориро фаро гирад. Дуюм, гузаронидани аудити ҳамаҷонибаи қонунгузори мавҷуда барои ошкор ва бартараф кардани ихтилофҳо дар танзими ТИК зарур мебошад. Ин тадбир ба таъмини устуворӣ ва мувофиқати қонунгузорӣ дар соҳаи рақамӣ мусоидат мекунад.

Барои татбиқи пурраи концепсияи ҳукумати электронӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон рушди инфрасохтори зарурӣ аҳаммияти муҳим дорад: аввалан, бояд як платформаи ягонаи рақамӣ барои муттаҳидсозии тамоми хизматрасониҳои давлатӣ ва таъмини дастрасии осони онҳо барои шаҳрвандон ва соҳибкорон таъсис дода шавад. Ин платформа бояд ба осонӣ истифодашаванда ва ба дастгоҳҳои мобилӣ мутобиқ бошад. Дуюм, таваҷҷуҳи махсус бояд ба рушди инфрасохтори телекоммуникатсионӣ дар минтақаҳои дурдаст, ки аз интернет дастрасии маҳдуд доранд, равона карда шавад. Ҳукумат метавонад тавассути субсидияҳо ё шарикӣ бо бахши хусусӣ дастрасии интернетро дар ҷамоатҳои дурдаст таъмин намояд ва ғайра.

Инчунин, амалӣ шудани ҳукумати электронӣ аз сатҳи саводнокии рақамии аҳолии кишвар вобастагии зиёд дорад. Дар ин замина диссертант саривақтӣ пешниҳод менамояд, ки барномаҳои таълимӣ барои баланд бардоштани саводнокии рақамии аҳоли таҳия ва амалӣ карда шаванд. Ин барномаҳо бояд истифодаи хизматрасониҳои электронӣ ва фаҳмиши бартариҳои онҳо барои шаҳрвандонро фаро гиранд. Гузашта аз ин, пешниҳод мегардад, ки бо ҷорӣ намудани механизмҳои ҳавасмандкунӣ, аз қабili кам кардани пардохтҳои маъмурӣ барои ҳуччатгузориҳои электронӣ, шаҳрвандон ба истифодаи шабакаҳои рақамии муошират бо мақомоти давлатӣ ташвиқ карда шаванд.

Бар замми ин гуфтаҳо, татбиқи муваффақонаи ҳукумати электронӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамкориҳои байналмилалиро талаб мекунад: аввалан, омӯзиш ва мутобиқсозии таҷрибаи пешқадами кишварҳое, ки дар ин самт муваффақ шудаанд, тавассути иштирок дар ҳамоишу форумҳои байналмилалӣ, машваратҳои дӯчониба ва дигар шаклҳои ҳамкорӣ. Дуюм, грантҳо ва сармоягузориҳои байналмилалӣ барои маблағгузориҳои лоиҳаҳои инфрасохторӣ ва таълимӣ дар соҳаи ҳукумати электронӣ ҷудо карда шавад ва ғайра.

7. Натиҷаҳои таҳқиқ аз рӯйи мавзӯи диссертатсия. Натиҷа ва дастовардҳои таҳқиқот дар 14 мақолаҳои илмӣ муаллиф инъикос ёфтаанд. Аз ин шумора 8-тои онҳо дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон рӯйи нашрро дидаанд.

Ҳамзамон, доир ба паҳлуҳои гуногуни мавзӯи диссертант дар 3 конференсияҳои илмӣ-назариявӣ сатҳи байналмилалӣ маъруза кардааст. Ҳамаи мақолаҳои нашршуда ва маърузаҳои диссертант ба мавзӯи диссертатсия робитаи бевосита доранд.

8. Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Диссертатсия Л.Х.Расулзод мувофиқ ба талаботи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба барасмият дароварда шудааст. Ҳангоми таҳияи диссертатсия довталаби дараҷаи илмӣ

талаботи «Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия, автореферати диссертатсия ва дигар маводи илмӣ»-ро, ки бо фармоиши раиси Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 декабри соли 2024, №493 тасдиқ шудааст, пурра ба инобат гирифтааст.

Автореферат, ки мазмуни диссертатсияро инъикос менамояд, ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 (бо тағйиру иловаҳо ба қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023, №295) тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад.

9. Эродҳо нисбат ба мазмуну мухтавои диссертатсия.

Бо вучуди баҳои мусбате, ки дар тақриз баён гардид, қори таҳқиқотии мазкур баъзе камбудихо, ҳолатҳои баҳсталаб ҷой доранд, ки онҳоро дар нуктаҳои зерин ифода намудан мумкин аст:

1. Дар параграфи 1.3. боби 1 (саҳифаи 88) диссертант сабабҳои асосии ташаккул наёфтани ва дар сатҳи зарурӣ рушд накардани ҷомеаи иттилоотиро дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон нишон додааст, аммо роҳҳои асосии бартараф намудани муаммоҳои мавҷудани самти мазкурро мушаххас баён накардааст.

2. Муаллифи рисола дар параграфи 2.2. боби 2 (саҳифаи 120) барои ноил шудан ба нишондиҳандаҳои баландтар ҷиҳати беҳтар кардани қори сомонаҳои шахру ноҳияҳо ба масъалаҳои баланд бардоштани таҳассуснокии кадрҳо, маблағгузорӣ, баланд бардоштани шаффофият, назорат ва инноватсия диққат додааст. Дар баробари ин, хуб мешуд, ки масъалаи омӯзиш ва истифодаи таҷрибаи кишварҳои пешрафта низ ба инобат гирифта шаванд, зеро дар аксарияти давлатҳои мутараққӣ ба таъминоти фаъолияти муназзаму босамари сомонаҳо аҳаммияти махсус медиҳанд ва он ба самаранокии раванди идоракунии мусоидат менамояд.

3. Довталаб дар зербоби 3.3. боби 2 (саҳифаи 137) монетаҳои ҷойдоштаро дар ташаккул додани ҳукумати электронӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон гуруҳбандӣ намуда, онҳоро ба характери сиёсӣ, маъмурӣ, инноватсионӣ, технологӣ, фарҳангӣ, ҳуқуқӣ ва ташаккул наёфтани ҷомеаи шахрвандии кишвар ҷудо намудааст. Дар қатори монетаҳои нишондодашуда хуб мебуд, ки монетаҳои хусусияти иқтисодиву молиявӣ дошта низ ба инобат гирифта мешуданд. Аз ҷи сабаб бошад, ки муаллиф ба ин масъала диққат надидааст.

4. Ҳукумати электронӣ яке аз унсурҳои ҷомеаи иттилоотӣ мебошад. Аз ин рӯ, ба андешаи мо дар диссертатсия як зербоби алоҳида дар бораи ҷомеаи иттилоотӣ ҷой додан арзиши илмӣ таҳқиқотро боз ҳам баланд менамуд.

Эродҳо ва камбудихоҳои ҷойдошта аҳаммияти назариявӣ амалии диссертатсияи мазкурро коста накарда, ба мазмуни қор таъсири манфӣ намерасонанд.

Дар маҷмуъ, диссертатсияи Расулзод Лоик Холик дар мавзуи «Ҳукумати электронӣ ва дурнамои рушди он дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 23.00.02 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ кори мустақилона анҷомдодаи муаллиф буда, ба талаботи бандҳои 31, 33, 34 ва 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 (бо тағйиру иловаҳо ба қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023, №295) тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси мазкур мебошад.

Муқарризи расмӣ:

номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент,
декани факултети сиёсатшиносӣ ва
муносибатҳои байналхалқӣ
Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес
ва сиёсати Тоҷикистон

/ Саидзода Ш.Ш.

19.11.2025

Имзои номзади илмҳои сиёсӣ,
дотсент Саидзода Ш.Ш.-ро тасдиқ менамоям.
Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон
Бобоев А.Х.

19.11.2025

Суроғи муқарриз:
735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Хучанд, маҳаллаи 17, хонаи 1
Тел.: + 992939388866
E-mail: shuhratst@mail.ru